

ČESKÁ REPUBLIKA

USNESENÍ

Ústavního soudu

Ústavní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Jana Svatoně (soudce zpravodaje) a soudců Pavla Šámala a Davida Uhlíře o ústavní stížnosti stěžovatele **Petra Kramného**, t. č. ve Věznici Mírov, zastoupeného JUDr. Janou Rejžkovou, advokátkou, sídlem Vodní 5178, Zlín, proti usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 22. srpna 2023 č. j. 2 To 22/2023-570, a usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 10. února 2023 č. j. 30 Nt 1863/2022-483, za účasti **Vrchního soudu v Olomouci a Krajského soudu v Ostravě**, jako účastníků řízení, a **Vrchního státního zastupitelství v Olomouci a Krajského státního zastupitelství v Ostravě**, jako vedlejších účastníků řízení, takto:

Ústavní stížnost se odmítá.

Odůvodnění

I.

Skutkové okolnosti posuzované věci a obsah napadených rozhodnutí

1. Ústavní stížností podle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy České republiky (dále jen „Ústava“) a § 72 a násl. zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o Ústavním soudu“), se stěžovatel domáhá zrušení v záhlaví uvedených rozhodnutí obecných soudů s tvrzením, že jimi došlo k porušení jeho ústavních práv vyplývajících z čl. 36 a násl. Listiny základních práv a svobod a čl. 6 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod. Stěžovatel je dále přesvědčen, že v jeho věci jsou splněny podmínky pro obnovu řízení podle § 119 a násl. zákona o Ústavním soudu.

2. Dne 25. 10. 2023 bylo Ústavnímu soudu doručeno podání JUDr. Josefa Kapušňáka, v němž uvedl, že jeho klientka Irena Rychlá (matka stěžovatele) se v plném rozsahu připojuje k ústavní stížnosti stěžovatele.

3. Z obsahu ústavní stížnosti stěžovatele a ze spisů Krajského soudu v Ostravě (dále jen „krajský soud“) sp. zn. 30 Nt 1863/2022 a sp. zn. 50 T 5/2015 vyplývá, že v záhlaví uvedeném usnesením krajský soud zamítl stěžovatelův návrh na povolení obnovy řízení ve věci vedené pod. sp. zn. 50 T 5/2015. V ní byl stěžovatel uznán vinným ze spáchání zvlášť závažného zločinu vraždy podle § 140 odst. 2 a 3 písm. a) zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a odsouzen k trestu odnětí svobody v trvání 28 let. Podle krajského soudu je současný návrh na povolení obnovy řízení z velké části totožný s návrhem předchozím, k němuž stěžovatel přiložil znalecké posudky pěti znalců a navrhol přehrání telefonních hovorů, které byly v původním hovoru nesprávně přepsány. Následně stěžovatel vzal předmětný návrh na povolení obnovy řízení zpět a aktuální návrh podal poté, co nabyla účinnosti právní úprava, podle níž má být návrh na povolení obnovy řízení projednán jiným soudním tělesem.

4. K projednávanému návrhu na povolení obnovy řízení stěžovatel přiložil znalecké posudky pěti znalců vyhotovené v letech 2017 a 2018. Nadto navrhl přehrání telefonních hovorů, které byly v původním řízení nesprávně přepsány. Dále stěžovatel navrhl provést jako důkaz skartační protokol Fakultní nemocnice Ostrava, neboť je toho názoru, že důležitý histologický materiál byl protiprávně zničen. Rovněž vznesl námitky ohledně způsobilosti znaleckého ústavu z původního řízení. Krajský soud měl podle jeho názoru rovněž prozkoumat stav prověřování trestních oznámení na znalce. Konečně bylo navrženo vyslechnutí egyptského patologa. Poslední z důkazních návrhů soud odmítl, neboť nejde o nový návrh. Soudy byly s tímto návrhem v původním řízení opakovaně konfrontovány a vždy jej zamítly. Písemně se egyptský lékař vyjádřil ke znaleckému posudku z původního řízení a soudy měly toto jeho vyjádření k dispozici. Ze stejných důvodů soud zamítl důkazní návrh na vyžádání skartačního protokolu Fakultní nemocnice v Ostravě. Pro nadbytečnost soud odmítl návrh na provedení důkazu rozhodnutím o zápisu znaleckého ústavu do jejich seznamu, neboť otázka jeho oprávněnosti ke znalecké činnosti byla rovněž předmětem zkoumání soudů v původním řízení. Ze zprávy ministerstva, upozorňující na ukončení činnosti ústavu na vlastní žádost v roce 2022, pak nepřímou vyplývá, že do tohoto data vykonával ústav činnost v souladu s příslušnými předpisy.

5. Ostatní důkazy soud provedl a dospěl k závěru, že z nich nevyplývají nové skutečnosti, které by mohly vést k odlišnému rozhodnutí v dané trestní věci podle § 278 odst. 1 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „trestní řád“). Nahrávky (sedmi) telefonních hovorů, které měly být podle stěžovatele nesprávně přepsány, nejsou navíc ani důkazy novými, neboť byly součástí spisového materiálu v původním řízení, byly provedeny procesním způsobem v původním řízení a žádá ze stran jejich přehrání nepožadovala. Po přehrání záznamů ve veřejném zasedání (učiněného k odstranění dohadů a domněnek) krajský soud dospěl k závěru, že jejich obsah není v příkrém rozporu s jejich přepisem. Výjimkou může být jediný hovor stěžovatele s jeho tetou, v jehož přepise se objevila věta „*že mu (roz. stěžovatel) všechno vyšlo i v tom Egyptě ...*“, která v samotném rozhovoru nezazní. Tato věta odpovídá kontextu daného hovoru (zrušení zákazu vycestovat z Egypta), a ačkoliv s ní soudy operovaly v rozhodnutích z původního řízení, není její použití skutečností mající vliv ovlivnit jiné rozhodnutí ve věci samé vzhledem k rozsahu

ostatních nepřímých důkazů. Ostatní hovory byly přepsány doslovně. Hodnotily-li soudy v původním řízení hovory s pojišťovnou jako „klidné“, nepřísluší soudu v řízení o povolení obnovy řízení tento závěr přezkoumávat.

6. Ani předložené znalecké posudky nejsou úplně prvními důkazy svého druhu, neboť již v hlavním líčení obhajoba předložila alternativní znalecké posudky, které následně zkoumal znalecký ústav. Předložené znalecké posudky neuvádí žádné nové skutečnosti (např. výsledky zkoumání novou vědeckou metodou), nýbrž pouze vyjadřují odlišný odborný názor znalců (srov. sp. zn. III. ÚS 46/06). Znalci zkoumali totožný biologický materiál jako znalci z původního řízení a kritizovali jeho nedostatečné množství s tím, že neumožňuje validní diagnózu. Zároveň se však ani nové znalecké posudky mezi sebou zcela neshodují ve svých závěrech, přičemž rozdílné názory nedokázaly vysvětlit. Dále pak i z obhajobou předložených vědeckých publikací vyplývá, že v místě zásahu elektrickým proudem nemusí zůstat žádná viditelná stopa. Žádný ze znaleckých posudků však mechanismus smrti, popsany v odsuzujících rozhodnutích, nevyloučil (označují jej pouze za nepravděpodobný). Jejich odborné názory však nevychází z žádné skutečnosti, která by byla v původním řízení neznámá. Zároveň ke zkoumání nebyla použita žádná nová vědecká metoda.

7. Proti usnesení krajského soudu podal stěžovatel stížnost, kterou Vrchní soud v Olomouci (dále jen „vrchní soud“) napadeným usnesením zamítl. Zdůraznil, že krajský soud v dané věci postupoval v souladu se zákonem a ustálenou rozhodovací praxí. Především řádně odmítl již dříve uplatněné důkazní návrhy. Soudům v řízení o povolení obnovy řízení nepřísluší hodnotit odlišně důkazy, které byly součástí spisového materiálu v původním řízení, protože je zcela irelevantní jejich názor na obsah záznamů telefonních hovorů stěžovatele. Ani předložené znalecké posudky nepřinášejí žádné nové skutečnosti. Obecný (v nich uvedený) závěr o tom, že příčinou smrti poškozených nebyl elektrický proud, se opírá o řadu nesrovnalostí a rozporů. Jejich vlastní hypotézy o možné smrti poškozených (kardiomyopatie či vdechnutí zvratků) nejsou podloženy žádnými nepřímými důkazy. Otázka kožních stop po zásahu elektrickým proudem byla podrobně řešena v původním řízení.

II.

Argumentace stěžovatele

8. Stěžovatel v ústavní stížnosti namítá, že nelogické úvahy soudů ohledně předložených telefonních hovorů ukazují účelovou snahu nepovolit stěžovateli obnovu řízení. Obsah daného důkazu soudy fakticky deformovaly, aby nemusely obnovu řízení povolit. Nepřípustně se pak soudy odmítly zabývat předloženými znaleckými posudky s tím, že jde jen o „osobní názory“ znalců. V rozporu s obsahem spisu soudy konstatovaly, že otázka oprávněnosti znaleckého ústavu byla již řešena v původním řízení. Tato otázka však nemohla být ani v původním řízení vznesena, neboť teprve v roce 2019 zahájila ministryně spravedlnosti s daným ústavem správní řízení. Právní otázka platnosti znaleckého oprávnění je tedy novou skutečností, kterou může vyřešit pouze soud. Oba soudy ji však ignorovaly. Ústavní znalecký posudek (provedený v původním řízení) nesplňuje podle stěžovatele formální a odborné požadavky, kterou byly na takový důkaz kladeny. Daný ústav nikdy neprováděl vědeckou činnost v oblasti soudního lékařství. Výslechem znalců v řízení o povolení obnovy řízení vyvstaly podle stěžovatele viditelné omyly a chyby tohoto ústavu. Soudy však bez dostatečného vysvětlení nové důkazy

odmítly. Stěžovatel je toho názoru, že soudy nesprávně vyhodnotily fakt zničení nekrotického materiálu. Motivací tohoto jednání musela být podle stěžovatele snaha zabránit dalšímu zkoumání tohoto materiálu (sám znalec avizoval, že materiál bude použit při přednáškách). Nové znalecké posudky by tak měly být přípustným důkazem v řízení o povolení obnovy řízení. Soudy se rovněž ani nepokusily o dálkový výslech egyptského znalce. Další novou skutečností je to, že v původním řízení byly soudům předloženy nesprávné snímky myokardu poškozených, což znalci (až po právní moci odsuzujících rozhodnutí) doznali.

9. Nové znalecké posudky podle stěžovatele kategoricky vyvrací, že k selhání srdce poškozených došlo po zásahu elektrickým proudem. Pokud nyní soudy dospěly k závěru, že elektrický proud nemusel na těle poškozených zanechat stopy, jde o nové skutkové tvrzení, které samo o sobě vyvrací správnost původních znaleckých posudků. Soudy tak fakticky popírají nejen obecně známé fyzikální a biologické jevy a zákonitosti, nýbrž i publikační činnost odborníků. Navíc opakovaně vyslovily úvahy, které náleží do řízení již obnoveného a nikoliv do řízení o povolení obnovy řízení. Tím postupovaly v rozporu s ustálenou judikaturou Ústavního soudu.

III.

Procesní předpoklady řízení před Ústavním soudem

10. Ústavní soud posoudil splnění procesních předpokladů řízení a dospěl k závěru, že ústavní stížnost byla podána včas oprávněným stěžovatelem, který byl účastníkem řízení, v němž byla vydána rozhodnutí napadená ústavní stížností. Ústavní soud je k jejímu projednání příslušný. Stěžovatel je právně zastoupen v souladu s § 29 až 31 zákona o Ústavním soudě. Stěžovatel vyčerpal všechny zákonné procesní prostředky k ochraně svého práva; ústavní stížnost je přípustná (§ 75 odst. 1 téhož zákona *a contrario*).

11. Dále musel II. senát Ústavního soudu odmítnout stěžovatelův návrh, aby ústavní stížnost „*byla projednána formou atrahovanou působností*“ celým plénem Ústavního soudu. Předně není úplně zřejmé, jakého procesního postupu se stěžovatel domáhá. Má-li na mysli aplikaci § 11 odst. 2 písm. k) zákona o Ústavním soudě („*V plénu Ústavní soud rozhoduje o dalších věcech podle čl. 87 odst. 1 Ústavy, pokud si to vyhradí.*“), pak takový postup není v dané věci možný. Dané ustanovení zakládá pravomoc pléna předem označit druhy řízení, v nichž je dána jeho působnost. K takovému postupu plénem přistoupilo v § 2 odst. 3 rozvrhu práce Ústavního soudu (dostupný na <https://www.usoud.cz/organizace-us>). Jinak řečeno, plénem Ústavního soudu nemá *de lege lata* pravomoc „odebrat“ věc konkrétnímu senátu poté, co začal danou věc projednávat.

12. Nicméně za určitých okolností může dojít ke změně působnosti rozhodovacího tělesa ze senátu Ústavního soudu na plénem. V určitých situacích je taková změna nutná (srov. např. § 21 odst. 1 zákona o Ústavním soudě), přičemž takové podmínky nejsou v této věci dány, a jindy závisí na uvážení senátu [srov. § 2 odst. 3 písm. i) rozvrhu práce Ústavního soudu]. Pro takový postup však neshledal II. senát Ústavního soudu žádný relevantní důvod (stěžovatel neuvádí žádný). Podle Ústavního soudu byla napadená rozhodnutí vydaná v rámci standardního trestního řízení, jehož důležitost a mimořádnost (daná zejména uloženým trestem) je odůvodněna výhradně povahou stěžovatelem

spáchaného činu. Ten svými okolnostmi představuje jeden z nejběžnějších druhů vraždy (usmrcení oběti jejím rodinným příslušníkem). Uvedený skutek, jakož i řízení o něm naopak nevykazují žádné významné aspekty, které by bylo možné zařadit do kategorie s veřejnými zájmy souvisejících aspektů (např. politických) a které by danou věc úžeji propojovaly s obsahem ústavního pořádku a hodnotami, na nichž je založen. K tomu je vhodné poznamenat, že ústavněprávní kategorie veřejného zájmu je odlišná od kategorie „zájmu veřejnosti“ (typicky se projevující preferencemi v konzumaci mediálních informací). Ani argumentace stěžovatele a jím předložené otázky se nijak neodlišují od běžně podaných ústavních stížností. Stěžovatel nepřekládá například otázky, které jsou v judikatuře řešeny různými neslučitelnými způsoby nebo nebyly doposud řešeny vůbec. Jinak řečeno, dané řízení se nijak nevymyká ostatním řízením o ústavních stížnostech, napadajících odsuzující nebo obdobná rozhodnutí z trestních řízení. Mimořádnost dané věci nelze založit ani zvýšeným zájmem části veřejnosti o jakékoliv informace z tohoto řízení. Není důvodu, aby mediálně a veřejně aktivní obhajoba nacházela svůj odraz v širší procesních práv. Naopak takové privilegium části odsouzených by odporovalo základním hodnotám spravedlivého trestního řízení.

13. Právě uvedené rovněž úzce souvisí se snahami různých subjektů vstoupit do řízení před Ústavním soudem v pozici *amicus curiae*. Ani pro to neshledal II. senát Ústavního soudu žádné relevantní důvody a k obsahu těchto rozsáhlých podání proto dále nepřihlížel. Toliko pro úplnost je třeba dodat, že takový postup nepovažuje II. senát za odlišný právní názor ve vztahu k nálezu ze dne 17. 10. 2017 sp. zn. IV. ÚS 1378/16 (N 188/87 SbNU 77), od nějž by se měl postupem podle § 23 zákona o Ústavním soudu odchýlit. V první řadě nejde o odlišnost právních názorů (ať už v oblasti procesního či hmotného práva), nýbrž o odlišný způsob vedení konkrétního řízení s přihlédnutím k jeho okolnostem (výše nastíněným). Především se ale uvedený náleží týkal konkrétní specifické věci s výrazným veřejným zájmem, resp. dotýkající se zájmů a politických práv každého občana (právo na informace o odměnách osob placených z veřejných prostředků). Procesní postup v takovém řízení může jen těžko zavazovat Ústavní soud ve věci týkající se trestního řízení o povolení obnovy řízení.

14. Konečně k podání JUDr. Josefa Kapušňáka, jehož prostřednictvím se Irena Rychlá chtěla v plném rozsahu připojit k ústavní stížnosti stěžovatele, musí Ústavní soud konstatovat, že Ireně Rychlé postavení účastníka řízení přiznat nemohl. V řízení o ústavní stížnosti nelze brojit proti porušení práv jiné osoby. Tím se řízení před Ústavním soudem odlišuje od trestního řízení (§ 280 odst. 3 trestního řádu). Osoba podávající ústavní stížnost musí namítat porušení svých vlastních základních práv a svobod [§ 72 odst. 1 písm. a) zákona o Ústavním soudu]. Ostatně JUDr. Kapušňák v daném podání sice vyjádřil údajnou vůli Ireny Rychlé připojit se „v plném rozsahu“ k ústavní stížnosti stěžovatele, avšak kromě toho, že se tento návrh zjevně míjí s předmětem řízení o ústavní stížnosti, podání nebylo ani doprovázeno žádnou argumentací, kterou by předtím neuvedl stěžovatel. Za této situace Ústavní soud Irenu Rychlou ani nevyzýval k odstranění vad jejího podání (zejména absence speciální plné moci).

IV.

Posouzení opodstatněnosti ústavní stížnosti

15. Po zvážení všech výše uvedených okolností dospěl Ústavní soud k závěru, že návrh stěžovatele je zjevně neopodstatněný podle § 43 odst. 2 písm. a) zákona o Ústavním soudu, neboť soudy neporušily jeho základní práva a svobody.

16. Předmětem napadených rozhodnutí byl stěžovatelův návrh na povolení obnovy řízení. Podle § 278 odst. 1 trestního řádu se obnova řízení „povolí, vyjdou-li najevo skutečnosti nebo důkazy soudu dříve neznámé, které by mohly samy o sobě nebo ve spojení se skutečnostmi a důkazy známými už dříve odůvodnit jiné rozhodnutí o vině nebo o přiznaném nároku poškozeného na náhradu škody nebo nemajetkové újmy v penězích nebo na vydání bezdůvodného obohacení, anebo vzhledem k nimž by původně uložený trest byl ve zřejmém nepoměru k povaze a závažnosti trestného činu nebo k poměrům pachatele nebo uložený druh trestu by byl ve zřejmém rozporu s účelem trestu“. Ustáleně je citované ustanovení interpretováno tak, že pro obnovu řízení musí být zároveň splněny dvě podmínky. Tou první je zjištění nových (dříve neznámých) skutečností nebo důkazů a druhou podmínkou je potenciál těchto zjištěných skutečností nebo důkazů podstatně ovlivnit původní rozhodnutí. Po seznámení se s ústavní stížností a spisy krajského soudu musel Ústavní soud přisvědčit napadeným rozhodnutím, že stěžovatelem předložené skutečnosti a důkazy tyto podmínky nespĺnily.

17. Naopak podle ustálené judikatury Ústavního soudu účelem tohoto druhu řízení není přezkoumávání zákonnosti, popř. odůvodněnosti původního rozhodnutí. Stejně tak není účelem řízení o povolení obnovy řízení posuzovat vinu odsouzeného [srov. např. bod 41 nálezu ze dne 24. 2. 2009 sp. zn. I. ÚS 2517/08 (N 34/52 SbNU 343)]. Podstatou řízení o povolení obnovy řízení je posouzení nezbytnosti odstranit možné podstatné nedostatky pravomocného rozhodnutí, dané zejména neznalostí určitých skutečností v původním řízení [obdobně např. náleze ze dne 26. 8. 2010 sp. zn. III. ÚS 608/10 (N 173/58 SbNU 513)]. Tím toto řízení, z důvodu racionální nezbytnosti co největšího souladu obsahu trestních rozsudků s objektivní realitou, prolamuje právní moc původního rozhodnutí, jakož i zákaz vedení opakovaného řízení pro týž skutek.

18. Ústavní soud se již opakovaně vyjádřil, že i přes specifickou povahu řízení o návrhu na povolení obnovy trestního řízení jsou obecné soudy povinny respektovat základní práva, jež se standardně pojí s řízením trestním [srov. např. náleze ze dne 15. 3. 2012 sp. zn. III. ÚS 1330/11 (N 54/64 SbNU 673)]. Byť se v obnovovacím řízení nejedná o meritum trestního řízení (o vině a trestu), toto řízení je svým charakterem v řadě ohledů analogické fázi trestního řízení probíhající před soudy ve věci samé [viz náleze ze dne 26. 8. 2010 sp. zn. III. ÚS 608/10 (N 173/58 SbNU 513)]. I v řízení o povolení obnovy řízení je třeba ctít pravidlo *in dubio pro reo* a soudce rozhodující o povolení obnovy řízení by měl k posouzení věci přistupovat nepředpojatě, tj. být zásadně otevřený tomu, že předložený důkaz může dosavadní rozhodnutí o vině zvrátit [srov. náleze ze dne 24. 2. 2009 sp. zn. I. ÚS 2517/08 (N 34/52 SbNU 343)]. Uvedený potenciál je však nutné přiznat pouze pochybnostem důvodným (§ 2 odst. 5 trestního řádu).

19. Zásadu *in dubio pro reo* nelze v řízení o povolení obnovy řízení interpretovat tak, že je povinností soudu seznámit se toliko s předkládanými skutečnostmi a na základě obecných, neprověřených pochybností obnovu řízení povolit. Je totiž zcela legitimní vést řízení o povolení obnovy řízení tak, aby nedocházelo ke zneužívání tohoto institutu vznášením toliko obecných pochybností o správnosti původního skutkového stavu a tím prolamování právní moci odsuzujících rozhodnutí [srov. zejména stanovisko pléna ze dne

21. 4. 2020, sp. zn. Pl.ÚS-st. 50/20 (ST 50/99 SbNU 542; 253/2020 Sb.), kterým byly překonány právní závěry nálezu ze dne 22. 10. 2019, sp. zn. III. ÚS 905/17 (N 176/96 SbNU 229)]. Ta se totiž netýkají jen právního postavení odsouzeného, a je proto souladné s ústavním pořádkem, provedou-li obecné soudy v řízení o povolení obnovy řízení důkladnou a často i časově náročnou analýzu nově předkládaných skutečností, aby vyhodnotily jejich důvodný potenciál přivodit nové rozhodnutí ve věci samé (srov. např. náleží Ústavního soudu ze dne 13. 10. 2015, sp. zn. III. ÚS 2731/14).

20. Všem těmto povinnostem soudy v dané věci dostály. Podle Ústavního soudu poskytly obhajobě nadstandardní možnost prezentovat nové důkazy, i když se už jejich avizovaný obsah s předmětem tohoto řízení míjel. Odmítnutí důkazních návrhů soudy rovněž řádně odůvodnily (srov. zejména str. 18 usnesení krajského soudu). Šlo celkem o čtyři návrhy důkazů, z nichž dva byly již vypořádány v původním řízení (výslech egyptského lékaře, a skartační protokol ostravské nemocnice). Řízení o povolení obnovy řízení neslouží k tomu, aby soud „přehodnocoval“ rozhodnutí soudu z původního řízení, zda nějaký důkaz proveden bude či nikoliv. Takový důkazní návrh (předložený ve stejné nebo obdobné podobě jako v původním řízení) nesplňuje podmínku nové skutečnosti podle § 278 trestního řádu. Poslední dva důkazní návrhy se svým obsahem míjely s předmětem řízení o povolení obnovy řízení (podrobněji níže), a přinejmenším nepřímo se týkaly otázek vyřešených v původním řízení (oprávnění znaleckého ústavu ke znalecké činnosti a doplněk ústavního znaleckého posudku).

21. Ani ostatní uváděné skutečnosti a předložené důkazy podle Ústavního soudu nesplnily podmínky uvedené v § 278 odst. 1 trestního řádu. V první řadě jde o záznamy telefonních hovorů. U nich je především sporné, zda jde o novou skutečnost, neboť jednak by takový závěr byl opřený o spekulaci, že se soud v původním řízení neseznámil s obsahem spisu a dále sama obhajoba byla v původním řízení seznámena s obsahem přepisu hovorů a nežádala jejich přečtení v hlavním líčení (srov. č. 1. 5499 spisu krajského soudu sp. zn. 50 T 5/2015). I kdyby však Ústavní soud přistoupil k širšímu výkladu pojmu „skutečností dříve neznámých“, tak jak to v napadeném rozhodnutí fakticky učinil krajský soud, nelze odhlédnout od skutečnosti, že jeden nepřesný přepis hovoru, jehož obsah je ve stostránkovém odsuzujícím rozsudku uveden dvakrát (poprvé při reprodukci daného důkazu a podruhé jako při uvádění jednoho z mnoha příkladů stěžovatelova chování po smrti obou poškozených), může jen těžko založit důvodné pochybnosti o potenciálu této „nové“ vědomosti změnit výrok o vině nebo trestu. Jinak řečeno, krajský soud, chtěl-li by vyhovět stěžovatelu návrhu, by musel dospět k absurdnímu závěru, že bez této jediné vedlejší věty na str. 96 odsuzujícího rozsudku by senát krajského soudu dospěl v původním řízení k jinému závěru o vině. Není přitom zřejmé (a stěžovatel to neuvádí), z jakého důvodu by měl uvedený hovor hrát natolik klíčovou roli (obsah odsuzujících rozhodnutí tomu nejen neodpovídá, jak uvádí stěžovatel, nýbrž z nich vyplývá opak). Krajský soud však v napadeném rozhodnutí logicky popsal, jak je taková skutečnost pro celkové skutkové závěry obsáhlých odsuzujících rozhodnutí bezvýznamná, a to nejen sama o sobě, nýbrž i v souhrnu s ostatními obhajobou předloženými skutečnostmi.

22. Za irelevantní je třeba považovat rovněž veškeré námitky týkající se oprávnění subjektu, který v původním řízení vystupoval jako znalecký ústav, ke znalecké činnosti. Sám stěžovatel uvádí, že otázka oprávnění znaleckého ústavu k výkonu jeho činnosti je otázka právní, a tedy neřešitelná v rámci řízení o povolení obnovy řízení. Pouze soudům v původním řízení přísluší posoudit, zda znalci před nimi vystupující

splňují zákonné podmínky k výkonu takové činnosti. K tomu ostatně v dané věci došlo. V řízení o povolení obnovy řízení lze podle Ústavního soudu zpochybnit pouze výsledky činnosti znalců (o což se obhajoba mnohokrát pokusila). Soudům rozhodujícím v tomto řízení nepřísluší zaujímat k otázce zákonnosti provedených důkazů odlišné názory. Důkazy, které stěžovatel předložil k této otázce, jsou tedy pro dané řízení irelevantní. Nepodstatné pro dané řízení jsou rovněž důkazy týkající se záměny snímků srdcí obou poškozených (resp. vydávání jediného snímku za snímky dva), neboť i tato skutečnost již byla vyřešena v původním řízení (srov. např. str. 149 odsuzujícího rozsudku Vrchního soudu v Olomouci).

23. Dále lze přejít k nejdůležitější části návrhu stěžovatele na povolení obnovy řízení, a sice předloženým znaleckým posudkům. Ani v této části neshledal Ústavní soud žádné relevantní pochybení, přičemž na závěry obecných soudů lze pro úplnost odkázat. Závěry všech pěti znalců, a to jak písemné, tak ústní (vyslechnuti byli pouze čtyři) lze podle Ústavního soudu v zásadě rozdělit do tří kategorií. První jsou pro danou věc nepodstatné závěry ohledně obecné řádné úrovně znaleckého zkoumání (např. kolik vzorků by ten který znalec měl *de lege artis* odebrat). Tyto výhrady se však nijak nevztahují k důkazní situaci dané konkrétní věci a nemají tedy potenciál změnit původní rozhodnutí o vině, neboť soudy nemohou zakládat své rozhodnutí na tom, jaká by důkazní situace být mohla, nýbrž pouze na tom, jaká reálně je. Druhou kategorií jsou závěry, které znalcům rozhodně nepřísluší, např. jak se má konkrétní důkaz hodnotit, anebo co daná důkazní situace podle nich znamená (absurdním příkladem je vyjádření jednoho ze znalců, který zničení důkazního materiálu ostravskou nemocnicí označil za „faktické přiznání viny“ v kontextu správnosti původních znaleckých závěrů, přičemž tuto absurdní argumentační logiku následně převzal i stěžovatel).

24. Konečně třetí a z hlediska předmětu daného trestního řízení nejrelevantnější jsou odborné závěry znalců k přezkoumávaným materiálům. Ani ty však podle Ústavního soudu nespĺňují druhou z podmínek pro povolení obnovy řízení. Kromě nedostatku, které již popsaly obecné soudy (srov. zejména str. 21 usnesení krajského soudu) považuje Ústavní soud za důležité, že minimální důkazní síla předložených posudků je dána zčásti jejich užším zaměřením (jeden ze znalců dokonce výslovně uvedl, že jej zajímalo pouze zkoumání srdcí a ostatním orgánům nevěnoval pozornost) a zčásti menším rozsahem podkladů ve srovnání se znalci z původního řízení, kteří např. mohli autenticky vnímat těla poškozených (čímž částečně ztrácí na důvodnosti jedna z argumentačních linií, že určitá zranění nelze identifikovat pouze na fotografii). Tyto nedostatky se pak logicky odrážejí v podstatě, nevýznamných závěrech znalců, kteří vesměs dospěli k závěru, že na základě jimi zkoumaných materiálů nelze diagnózu usmrcení elektrickým proudem ani potvrdit ani vyloučit (v tomto směru stěžovatel závěry znalců značně dezinterpretuje). Pokud pak na některých místech znaleckého posudku určité skutečnosti výslovně vylučují, nemají jejich závěry žádný objektivní skutkový podklad (tedy není zřejmé, z čeho vychází). Krajský soud tedy nepochybil, pokud závěry znalců označil za jejich „odborný názor, který není založen na žádné skutkové okolnosti“.

25. Právě uvedené se podle Ústavního soudu dotýká širšího a častěji se vyskytujícího problému nejasné role znaleckých posudků v trestním řízení. Běžně se vyskytující obsah znaleckých posudků lze podle Ústavního soudu rozdělit do dvou obecnějších kategorií. Tou první je znalecký posudek, jehož podstatou je, že znalec soudu „zprostředkovává“ určité objektivní přezkoumatelné vědění (např. matematické rovnice, způsob analýzy materiálu nebo fungování výpočetní techniky). Znakem tohoto druhu znalecké činnosti

je její opakovatelnost a verifikovatelnost na základě odborné polemiky vedené podle zásad vědecké metody. Naproti tomu druhá běžně se vyskytující kategorie znaleckých posudků spočívá v tom, že znalec zkoumanou skutečnost nejen analyzuje na základě svých odborných zkušeností (to je společné pro obě kategorie), ale jeho činnost je závislá na jeho vlastním smyslovém vnímání (např. optické srovnání tzv. otisků prstů nebo vystřelených projektilů, analýza lidských pozůstatků nebo tzv. písmoznalectví). Takový znalec je fakticky v roli určitého „odborného svědka“, který soudu zprostředkovává nejen určitý výsek vědění daného oboru, nýbrž rovněž svoje smyslové vnímání dané skutečnosti. Jakkoliv jsou pro fungování trestní justice nepostradatelné oba druhy znaleckých posudků, přístup k nim by měl být částečně odlišný. Jedním z takových rozdílů je právě jejich role v řízení o povolení obnovy řízení, jak ukazuje i případ stěžovatele. Druhá kategorie znaleckých posudků má totiž ze své podstaty při střetu různých odborných názorů snížený potenciál vést k odlišnému rozhodnutí ve věci samé. Jednoduše řečeno skutečnost, že nově přibráný znalec svými smysly nevnímá klíčový důkaz (např. fotografii nebo vzorky tkání) stejně jako původně přibráný znalec, nemůže samo sobě založit důvodné pochybnosti o správnosti původního znaleckého zkoumání a následného soudního rozhodnutí. Soud z podstaty věci nemůže prokázat, zda uvedený znalec tvrzenou skutečnost (ne)vnímá a co je toho příčinou. Taková (ne)schopnost znalce není však zásadně novou skutečností, která by měla ovlivnit rozhodnutí ve věci samé.

26. To, že podobným způsobem byly vypracovány znalecké posudky v původním řízení, je nerozhodné, neboť oba druhy trestního řízení se řídí odlišnými principy. Oběma řízením je společný důraz na zásadu materiální pravdy. V nalézacím řízení je však zpravidla provedeno široké spektrum důkazů, neboť soud se musí zabývat různými okolnostmi, více či méně souvisejícími s „hlavním“ předmětem trestního řízení (uvedené jsou zejména v § 125 trestního řádu). Naproti tomu soud v řízení o povolení obnovy řízení zjišťuje „pouze“ to, zda dříve neznámé skutečnosti mají v souladu se zásadou materiální pravdy potenciál významně ovlivnit rozhodnutí ve věci samé. Nejde o to, aby soud vyslovil nové, stejně obsáhlé vlastní úvahy. Podstata tohoto řízení spočívá v opravě nevědomých nedostatků původního rozhodnutí. Vztáhne-li Ústavní soud tento závěr na danou věc, skutečnost, že znalec po prohlédnutí (užšího množství) vzorků nevidí něco, co jiný znalec viděl, nemá bez dalších objektivních závěrů potenciál ovlivnit původní rozhodnutí (*nota bene* byla-li nesprávnost vnímání původního znalce namítána již v tomto řízení a soud se jí zabýval). Jakkoliv musí být systém znalecké činnosti částečně založen na důvěře v odbornost a morální integritu znalců (s právním dohledem ministerstva spravedlnosti), nemohou být úvahy soudů opřeny o poměrování vědeckých titulů či pouhý součet hlasů v jakémisi neoficiálním odborném „plebiscitu“ k určité otázce. Soudy musí vždy posuzovat obsah znalecké činnosti a nikoliv, jaký znalec ji prezentuje.

27. Pro lze uvést, že soudy v dané věci splnily svou roli, z níž naopak řada vystupujících znalců vybočila (a to zjevně bez dostatečné znalosti všech skutkových okolností dané věci). Skutečnost, že soud „slepě“ nepřebíral závěry soudních znalců, nejen není porušením stěžovatelových ústavních práv, ale naopak je řádným naplněním ústavních zásad nezávislosti soudního rozhodování a volného hodnocení důkazů. Ústavní soud poukazuje na skutečnost, že v souladu s procesní zásadou *iudex peritus peritorum* je to právě a jen soudce, kdo rozhoduje nejen o věci samé, ale rovněž i o vedení řízení a v jeho rámci o potřebě znaleckého zkoumání, rozsahu znaleckého úkolu a rovněž i o relevanci závěrů z něj vyplývajících v souhrnu provedených důkazů při tvorbě skutkových a následně i právních závěrů. Znalecké posudky, ať už jakkoliv relevantní

pro posouzení odborné stránky věci, jsou tudíž vždy toliko podkladem pro rozhodnutí soudce, který je v konečném důsledku nad všemi znalci (srov. např. usnesení ze dne 4. 4. 2013 sp. zn. II. ÚS 4463/12, usnesení ze dne 23. 6. 2020 sp. zn. III. ÚS 1415/20, nebo usnesení ze dne 30. 5. 2022 sp. zn. IV. ÚS 252/22).

28. Lze tedy uzavřít, že ani návrh na povolení obnovy řízení, ani další spisový materiál a konečně ani ústavní stížnost neuvádí žádné nové důkazy nebo skutečnosti, které by mohly být důvodem pro nové odlišné rozhodnutí o vině či trestu. Obhajoba stěžovatele je spíše než na zpochybnování obsahu dříve provedených důkazů založena na vyvolávání neurčitých, důkazně nepodložených či věcně irelevantních pochybností o skupinovém pochybení (ne-li přímo spiknutí) celé řady v řízení jednajících osob. Taková obhajoba by nemohla podle Ústavního soudu vyvolat „důvodné pochybnosti“ (§ 2 odst. 5 trestního řádu) ani v nalézacím trestním řízení. Tím spíše se mýjí s předmětem řízení o povolení obnovy řízení. Nadto je doprovázena projevy, které již překračují etický a právní rámec řádné obhajoby. Jakkoliv se u jiných pachatelů závažné trestné činnosti mohla obdobná strategie výrazného mediálního působení a apelu na lidovou či občanskou „spravedlnost“ (jejíž nepřijatelné projevy bylo možné zaznamenat i v tomto řízení) ukázat v konečném důsledku jako úspěšná, nemůže být v právním státě důvodem pro to, aby se jakémukoliv odsouzenému dostávalo ze strany soudů privilegovanějšího postavení v podobě širší palety procesních práv či „volnějšího“ hodnocení důkazů. Povolení obnovy řízení je natolik významný zásah do právní jistoty, že soudy k němu mohou přistoupit pouze v podmínkách důvodného zpochybnění podstatných skutkových závěrů soudů z původního řízení, u něž lze předpokládat, že by v původním řízení vedlo k jinému rozhodnutí. Nelze tento institut brát jako jakousi další šanci na nové posouzení viny odsouzeného. Ústavní soud proto nemohl dospět k závěru, že by se soudy v napadených rozhodnutích zpronevěřily své roli a přisvojovaly si úvahy a závěry, které přísluší jen soudům rozhodujícím o vině.

29. Úplným závěrem je nutné odmítnout stěžovatelovo (neodůvodněné) tvrzení o splnění podmínek pro obnovu řízení podle § 119 a násl. zákona o Ústavním soudu. Základní podmínkou přípustnosti takového řízení je rozhodnutí mezinárodního soudu, jímž shledal, že zásahem orgánu veřejné moci bylo v rozporu s mezinárodní smlouvou porušeno lidské právo nebo základní svoboda. Taková podmínka však v dané věci nenastala a stěžovatel to ani nenamítá.

30. Protože Ústavní soud ze shora uvedených důvodů nezjistil namítané porušení základních práv stěžovatele, dospěl k závěru, že jde o návrh zjevně neopodstatněný, a ústavní stížnost mimo ústní jednání bez přítomnosti účastníků odmítl podle § 43 odst. 2 písm. a) zákona o Ústavním soudu.

31. Žádal-li stěžovatel o anonymizaci rozhodnutí Ústavního soudu, je třeba konstatovat, že k ní v trestních věcech dochází automaticky v souladu s rozhodnutím předsedy Ústavního soudu podle § 66 odst. 6 Kancelářského a spisového řádu Ústavního soudu (Org. 36/18). Proto o tomto návrhu Ústavní soud zvláště nerozhodoval.

Poučení: Proti usnesení Ústavního soudu není odvolání přípustné.

V Brně dne 24. října 2024

Jan Svatoň v. r.
předseda senátu

Za správnost vyhotovení: Iva Oherová